

Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi
Güvenlik Bilimleri Enstitüsü
Güvenlik Bilimleri Dergisi, Kasım 2024, Cilt:13, Sayı:2, 387-414
doi: 10.28956/gbd.1423615

Gendarmerie and Coast Guard Academy
Institute of Security Sciences
Journal of Security Sciences, November 2024, Volume:13, Issue:2, 387-414
doi: 10.28956/gbd.1423615

Makale Türü ve Başlığı / Article Type and Title

Araştırma / Research Article

Sınırşan Örgütlü Suç Tipi Olarak İnsan Ticareti: Sorunlar ve Çözüm Önerileri
Human Trafficking as a Transnational Organized Crime Type: Problems and Solutions

Yazar(lar) / Writer(s)

Hakan BOSTAN, Dr, Bağımsız Araştırmacı, Emekli Jandarma Albay,
akadem118@yahoo.com, ORCID: 0000-0001-9376-0591
İlkan YENER, Dr, Bağımsız Araştırmacı, Emniyet Genel Müdürlüğü,
ilkkanayaz@gmail.com, ORCID: 0000-0002-8360-0401

Bilgilendirme / Acknowledgement:

- Yazarlar aşağıdaki bilgilendirmeleri yapmaktadırlar:
- Makalemizde etik kurulu izni ve/veya yasal/özel izin alınmasını gerektiren bir durum yoktur.
- Bu makalede araştırma ve yayın etiğine uyulmuştur.

Bu makale Turnitin tarafından kontrol edilmiştir.
This article was checked by Turnitin.

Makale Geliş Tarihi / First Received : 27.01.2024
Makale Kabul Tarihi / Accepted : 25.11.2024

Atıf Bilgisi / Citation:

Bostan H. ve Yener İ., (2024). Sınırşan Örgütlü Suç Tipi Olarak İnsan Ticareti: Sorunlar ve Çözüm Önerileri, *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, 13(2), ss 387-414.
doi: 10.28956/gbd.1423615

SINIRAŞAN ÖRGÜTLÜ SUÇ TİPİ OLARAK İNSAN TİCARETİ: SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Öz

İnsan ticareti suçu veya günümüzün ifadesiyle “modern kölelik”; insan haklarını ihlal eden ve insanların sömürülmesini içeren uluslararası ve sınıraşan örgütlü suçların en önemlilerindedir. İnsan ticareti suçu 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun uluslararası suçlar kısmının 80'inci maddesinde düzenlenmiştir. İnsan ticaretiyle mücadele stratejisi; önleme, mağdurların korunması, soruşturma ve kovuşturma, ortaklık hususlarını kapsamaktadır. Bu çalışmada; insan ticareti suçu, insan ticareti suçuyla mücadele, karşılaşılan sorunlar ve bu sorunlara yönelik tedbirlerin ele alınması amaçlanmış, insan ticaretiyle mücadelede karşılaşılan sorunlar ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri, soruşturma ve kovuşturma stratejisi ön planda tutularak ortaya konulmuştur. Araştırma yöntemi olarak konuyla ilgili literatür araştırması yöntemi uygulanmış, çeşitli istatistikî bilgilerden faydalanılmıştır. Bulgular, oluşturulan tablo ve grafiklerle desteklenmiştir. Çalışma sonucunda; insan ticareti suçu ile mücadelede etkin bir strateji belirlenmesi, Türkiye ile çok taraflı sözleşmelere tabi olmayan ülkeler ile ikili iş birliği anlaşmalarının sayısının artırılması, konuyla ilişkili tüm kurum ve kuruluşların katılımıyla disiplinler arası bir çalışma anlayışı geliştirilmesi önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İnsan Ticareti, Mağdurların Korunması, Modern Kölelik, İnsan Sömürüsü.

HUMAN TRAFICKING AS A TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME TYPE: PROBLEMS AND SOLUTIONS

Abstract

The crime of human trafficking or in modern terms “modern slavery” is one of the most important international and transnational organized crimes that violates human rights and involves the exploitation of people. Human trafficking is regulated in Article 80 of the International Crimes section of the Turkish Penal Code No. 5237. Strategy to combat human trafficking includes prevention, protection of victims, investigation and prosecution, and partnership. In this study, it is aimed to address human trafficking crime, the fight against the crime, the problems encountered and the measures against these problems, the problems encountered in the fight against human trafficking and the solution proposals for these problems are presented by keeping the investigation and prosecution strategy in the foreground. As a research method, the method of literature research on the subject was applied, and various statistical information was used. The findings were supported by tables and graphs presented. In the results of working, it is recommended to determine an effective strategy in the fight against human trafficking crime increasing the number of bilateral cooperation agreements with countries that are not subject to multilateral agreements with Türkiye, and to develop an interdisciplinary understanding on the issue with the participation of all relevant institutions and organizations.

Keywords: Human Trafficking, Protection of Victims, Modern Slavery, Exploitation of People.

GİRİŞ

İnsanların duygusal, ekonomik veya psikolojik sömürülmesini ifade eden ve günümüz ifadesiyle “modern kölelik”, “köleliğin modern biçimi” olarak adlandırılan insan ticareti suçu; “insanlığa karşı işlenen” suçlardan en önemlisidir (Yalinsu, 2019, s. 1). Türkiye, Palermo Protokolü olarak bilinen “Sınırşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İnsan Ticaretinin, Özellikle Kadın ve Çocuk Ticaretinin Önlenmesine, Durdurulmasına ve Cezalandırılmasına İlişkin Protokol”ü imzalamış ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun (TCK) 80’inci maddesinde insan ticareti suçunu söz konusu sözleşme ve protokole uygun şekilde düzenlemiştir (Palermo Protokolü, 2003; Türk Ceza Kanunu, 2004). İnsan ticaretinin öznesi konumunda olan insan ticareti mağduru ise bu suçtan etkilenen kişileri ifade eder; hem yabancı uyruklu şahıslar için hem de Türk vatandaşlar için kullanılabilir. İnsan ticareti suçunda iki sebep öne çıkmaktadır; sosyal ve ekonomik. Bununla birlikte insan ticareti daha çok cinsel istismar veya emek sömürüsü şeklinde görülmektedir.

Türkiye’de insan ticaretiyle mücadele kapsamında birçok çalışma yapılmıştır. Dışişleri Bakanlığı bünyesinde ilgili kurum ve kuruluşların katılımıyla Ekim 2002’de “İnsan Ticareti ile Mücadele Ulusal Görev Gücü” oluşturulmuştur. Bu kapsamda yapılan çalışmalar sonucunda “İnsan Ticareti ile Mücadele Ulusal Eylem Planı” hazırlanmış ve 2003 yılında yürürlüğe konmuştur. İkinci “İnsan Ticareti ile Mücadele Ulusal Eylem Planı” ise 18 Temmuz 2009 tarihinde Başbakanlık Kararnamesiyle yürürlüğe konmuştur. Oluşturulan bu teşkilatlanma, Aralık 2014’te yapılan Ulusal Görev Gücünün son toplantısının ardından “İnsan Ticaretiyle Mücadele Koordinasyon Komisyonu” olarak yeniden yapılandırılmıştır (T.C. Dışişleri Bakanlığı, 2023; Uluslararası Göç Politikaları Geliştirme Merkezi, 2013, s. 22). Yine insan ticaretiyle etkin mücadele edebilmek ve insan ticareti mağdurlarının korunması iş ve işlemlerini gerçekleştirmek üzere 04/04/2013 tarihli ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu’yla İçişleri Bakanlığına bağlı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (GİGM) ile İnsan Ticareti Mağdurlarını Koruma Daire Başkanlığı kurulmuştur (Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu, 2013). 29 Ekim 2021 tarihli ve 85 numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesiyle Göç İdaresi Genel Müdürlüğünün statüsü Göç İdaresi Başkanlığına (GİB) dönüştürülmüş ve İnsan Ticareti Mağdurlarını Koruma Daire Başkanlığı Uluslararası Koruma Genel Müdürlüğüne bağlanmış ve İnsan Ticaretiyle Mücadele Koordinasyon Kurulu kurulmuştur (Göç İdaresi Başkanlığı [GİB],

2023a; Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2021). İnsan Ticaretiyle Mücadele Koordinasyon Komisyonunun 10 Aralık 2020 tarihli toplantısında alınan karar ile Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK) Ulusal Raportörlük Kurumu olarak tespit edilmiştir (TİHEK, 2023a).

Bu çalışmada; insan ticareti suçu, insan ticareti suçu ile mücadele, insan ticaretiyle mücadelede karşılaşılan sorunlar ve sorunlara yönelik tedbirlerin ele alınması amaçlanmıştır. Bu maksatla, konu uluslararası sözleşmeler ve kanunlar çerçevesinde incelenmiş, soruşturma-kovuşturma stratejisi bağlamında değerlendirilmiştir. Araştırma yöntemi olarak konuyla ilgili literatür araştırması yapılmış, çeşitli kuruluşların istatistiklerinden faydalanılmıştır. Bulgular, oluşturulan tablo ve grafikler ile desteklenmiştir.

1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

İnsan ticareti literatürde; “insan yağması”, “insan sömürüsü”, “insan kaçakçılığı” vb. terimlerle ifade edilmektedir. Göçmen kaçakçılığı olarak da ifade edilen insan kaçakçılığı terimi yerine TCK’de insan ticareti terimi kullanılmaktadır (Uluslararası Göç Örgütü [IOM], 2016, s. 276).

Türkiye, insan ticareti suçuna yönelik uluslararası mevzuat açısından en önemli belgelerden biri olan Palermo Protokolü 13 Aralık 2000 tarihinde imzalamış ve 18 Mart 2003 tarihinde yürürlüğe koymuştur (Palermo Protokolü, 2003). Bununla birlikte insan ticareti suçu, eski Türk Ceza Kanunu’nun (TCK) “Çalışma hürriyetine karşı suçlar” kısmında (Madde 201/b) düzenlenmiş ve tanımlaması yapılmıştır:

Zorla çalıştırmak veya hizmet ettirmek, esarete veya benzeri uygulamalara tâbi kılmak, vücut organlarının verilmesini sağlamak maksadıyla tehdit, baskı, cebir veya şiddet uygulamak, nüfuzu kötüye kullanmak, kandırmak veya kişiler üzerindeki denetim olanaklarından veya çaresizliklerinden yararlanarak rızalarını elde etmek suretiyle kişileri tedarik eden, kaçırarak, bir yerden başka bir yere götüren veya sevk eden, barındıran kimseye *beş yıldan on yıla kadar ağır hapis* ve bir milyar liradan az olmamak üzere ağır para cezası verilir (Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun, 2002; Türk Ceza Kanunu, 1926).

5237 sayılı yeni TCK’nin “Uluslararası suçlar” kısmının 80’inci maddesinde tekrar düzenlenen insan ticareti suçuna “fuhuş yaptırmak” maksadı ile “kişileri ülkeye sokan, ülke dışına çıkararak” eylemleri maddeye eklenmiş, “esarete veya benzeri uygulamalara tabi kılmak” ibaresindeki “veya benzeri uygulamalara” kısmı metinden çıkarılmış ve suçun alt cezası beş yıldan sekiz yıla, üst cezası ise on yıldan on iki yıla yükseltilmiştir:

Zorla çalıştırmak, hizmet ettirmek, *fuhuş yaptırmak* veya esarete tabi kılmak ya da vücut organlarının verilmesini sağlamak maksadıyla tehdit, baskı, cebir veya şiddet uygulamak, nüfuzu kötüye kullanmak, kandırmak veya kişiler üzerindeki denetim olanaklarından veya çaresizliklerinden yararlanarak rızalarını elde etmek suretiyle *kişileri ülkeye sokan, ülke dışına çıkaran*, tedarik eden, kaçırarak, bir yerden başka bir yere götüren veya sevk eden ya da barındıran kimseye *sekiz yıldan oniki yıla kadar hapis* ve onbin güne kadar adli para cezası verilir (Türk Ceza Kanunu, 2004).

Ayrıca, 5271 sayılı Ceza Muhakemeleri Kanununda (CMK) 6 Aralık 2019 tarihinde gerçekleştirilen yasal düzenlemeyle “Tutuklama Nedenleri” başlıklı 100’üncü maddesine tutuklama nedeni olarak “göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti” ilave edilerek bu suçu işleyen tacirlerin tutuklanmasının önü açılmıştır (GİB, 2020a, ss. 38-39; Ceza Muhakemesi Kanunu, 2004). Öte yandan, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin üye ülkelere; Cinsel Sömürü Amacıyla İnsan Ticaretine Karşı Eylem, Cinsel İstismara Karşı Çocukların Korunmasına ve Kadınların Şiddete Karşı Korunmasına İlişkin tavsiye kararlarının ardından 17/03/2016 tarihinde çıkarılan İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik ile sözleşme gereği alınması gereken önlemler iç mevzuatımıza dâhil edilmiştir (GİB, 2023a; IOM, 2016, ss. 97-98).

İnsan ticareti suçuyla ilgili olarak, “Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi”, Türkiye tarafından 19 Mart 2009’da imzalanmış ve 30 Ocak 2016’da TBMM’de onaylanması uygun bulunmuş olup insan ticaretinin önlenmesi, insan ticareti mağdurlarının haklarının korunması ve insan tacirlerinin kovuşturulmasını içermektedir (Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi, 2005; Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun, 2016).

Yukarıda bahsedilen uluslararası sözleşme ve kanunların yanı sıra Türkiye;

- 18 Mayıs 1904 ve 04 Mayıs 1910 tarihli “Beyaz Kadın Ticaretinin Yasaklanmasına Dair Uluslararası Sözleşme”,
- 30 Eylül 1921 tarihli “Kadın ve Çocuk Ticaretinin Engellenmesi Sözleşmesi”,
- 04 Ekim 1933 tarihli “Tüm Yaşlarda Kadın Ticaretinin Yasaklanmasına Dair Uluslararası Sözleşmesi”,
- 2 Aralık 1949 tarihli “İnsan Ticaretinin ve İnsanların Fuhuş Yoluyla Sömürülmesinin Yasaklanmasına Dair Sözleşme”,
- 25 Eylül 1926 Birleşmiş Milletler (BM) Köleliğe Karşı Sözleşme ve 1953 tarihli protokol,
- 06 Haziran 1930 tarihli Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)’nün 29 sayılı “Cebri veya Mecburi Çalışmaya İlişkin Sözleşme (Zorla Çalıştırma Sözleşmesi)”,

- 7 Eylül 1956 tarihli “Kölelik, Köle Ticareti, Köleliğe Benzer Uygulama ve Geleneklerin Ortadan Kaldırılmasına dair Ek Sözleşme”,
- 5 Haziran 1957 tarihli ILO’nun 105 sayılı “Cebri Çalıştırmanın İlgasına Dair Sözleşme (Zorla Çalıştırmanın Kaldırılması Sözleşmesi)”,
- 18 Aralık 1979 tarihli BM “Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi”,
- 20 Kasım 1989 tarihli “Çocuk Haklarına Dair Sözleşmesi”,
- 17 Haziran 1999 tarihli ILO’nun 182 sayılı “En Kötü Biçimlerdeki Çocuk İşçiliğinin Yasaklanması ve Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Acil Eylem Sözleşmesi”,
- 25 Mayıs 2000 tarihli “Çocuk Haklarına Dair Sözleşmeye Ek Çocuk Satışı, Çocuk Fahişeliği ve Çocuk Pornografisi ile İlgili İhtiyari Protokol” gibi sözleşme ve protokollere dâhil olmuştur (GİB, 2023a; IOM, 2016, ss. 90-101).

2. İNSAN TİCARETİ SUÇUNUN ÖZELLİKLERİ

İnsanlar ekonomik, siyasi ve kültürel nedenlerle hızlanan bir şekilde göç etmeye başlamışlardır (Kahya, 2012, s. 2). İnsan ticareti suçunun altında yatan en önemli sebeplerden biri de yoksulluktur. Ülkeler arasında gelir farklılıklarının bulunması, insanların daha iyi şartlarda yaşama arzusu hem düzensiz göçe hem de insan ticareti nedeniyle birçok insanın mağdur olmasına neden olmaktadır. Bunun yanı sıra, dünya genelinde, toplumsal değerlerin kaybedilmesi, ucuz iş gücü, çeşitli iş alanlarındaki yoğun talep; suçtan elde edilen gelirin cazibesi, bazı ülkelerde cezalara uygulanan yaptırımların yetersiz kalması gibi nedenler insan ticaretinin artmasına sebep olmaktadır (GİB, 2023b). Günümüzde insan ticareti suçu, zorla ve erken yaptırılan evlilikler, zorla dilendirme, yasa dışı evlat edinme, çocukları kriminal aktivitelerde veya asker olarak kullanma gibi birçok şekilde işlenmektedir (GİB, 2018a, s. 77). Bunlara ek olarak, coğrafi konumu, gelişen ekonomisi ve demokratik yapısı ile insan ticareti mağdurları için bir geçiş güzergâhı ya da son durak hâline gelen Türkiye’de; insan ticareti suçu, kadınların veya kız çocukların fuşşa zorlanması, çocuk işçiliği, hizmetçilik, zorla çalıştırma, çocukların dilendirilmesi, çocukların satışı, çocuklara suç işlettirilmesi, insanların organlarının izinsiz olarak alınması gibi farklı yollarla da yapılmaktadır (GİB, 2020a, s. 65; GİB, 2023b; Jandarma Genel Komutanlığı [JGNK], 2017). İnsan ticareti “yasa dışı sınır geçişleri ve bulaşıcı hastalık riskinden dolayı kamu güvenliğine ve sağlığına da ciddi tehditler oluşturmaktadır” (GİB, 2019, s. 12). Öte yandan insan ticareti suçu, Anayasa’nın kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığını düzenleyen 17’nci maddesi, zorla çalıştırma yasağını düzenleyen 18’inci maddesi, kişi

hürriyeti ve güvenliğini düzenleyen 19'uncu maddesi, özel hayatın gizliliğini güvence altına alındığı 20'nci maddesi, çalışma ve dinlenme hakkını düzenleyen 50'nci maddesi gibi bazı düzenlemelerine de aykırılık teşkil etmektedir (Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 1982).

İnsan ticareti suçu insan hakları ihlallerinin en önemlilerinden biri olmakla birlikte, insan haysiyet ve onuruna, mağdurların daha çok cinsel yönden istismarına veya emek sömürsüne maruz kalmasından dolayı ailenin ve toplumun ahlak yapısına, ülkenin genel güvenliği ve hastalıkların yayılmasındaki olumsuz rolünden ötürü toplum sağlığına zarar vermektedir. Bu durum ülke kaynaklarının zarar görmesine ve neticesinde hem toplumun refah düzeyinin etkilenmesine hem de sosyal yapının bozulmasına neden olmaktadır (JGNK, 2023; EGM, 2023).

İnsan ticareti suçu çok yönlü ve çok taraflı bir suçtur. Çoğu suçta olduğu gibi insan ticaretinde de mağdur ya da mağdurlar, fail ya da failer bulunmaktadır. “Fail” kavramı 5237 sayılı yeni TCK’de “insan ticaretine konu olan kişileri ülkeye sokan, ülke dışına çıkararak, tedarik eden, kaçırarak, başka yere götüren, sevk eden, barındıran kimse” olarak tanımlanmaktadır (Yenidünya, 2009, s. 91). Birçok fail ile mağdurun yer aldığı ve milyarlarca dolarlık bir suç ağı olarak düşünülen insan ticareti, bu hâliyle, uyuşturucu ve silah kaçakçılığından sonra dünyada en yüksek kazanç sağlanan üçüncü suç durumuna gelmiştir (JGNK, 2017; GİB, 2023b).

3. İSTATİSTİKSEL ANALİZ

Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi (UNODC) tarafından açıklanan 2020 Küresel İnsan Ticareti Raporu’na göre, 2018 yılında 135 ülkeden 48.478 kişi insan ticareti mağduru olmuştur. İnsan ticareti mağdurlarının %46’sını kadınlar, %20’sini erkekler, %19’unu kız çocukları, %15’ini ise erkek çocukları oluşturmaktadır. Dünyada insan ticareti mağdurlarına çoğunlukla Avrupa, Asya’nın bazı bölgeleri ve Amerika’da rastlanmaktadır. İnsan ticaretinin nedenleri arasında %50’yle cinsel sömürü, %38’le zorla çalıştırma, %12’yle diğer nedenler gösterilmektedir. Cinsel sömürü nedeniyle mağduriyette %77 oranla kadınlar, zorla çalıştırma nedeniyle mağduriyette %67 oranla erkekler öne çıkmaktadır. İnsan ticareti mağdurlarının %58’i kendi ülkesinde mağdur olurken insan tacirlerinin %67’sini ise erkekler oluşturmaktadır (2020 Küresel İnsan Ticareti Raporu [*Global Report on Trafficking in Persons 2020*], 2021).

Uluslararası Çalışma Örgütü (*International Labour Organization - ILO*), Uluslararası Göç Örgütü (*International Organization for Migration - IOM*) ve Walk Free Vakfı (*Walk Free Foundation- WFF*) tarafından gerçekleştirilen araştırmada; 2016 yılında dünyada 40 milyonun üzerinde kişinin insan ticareti mağduru olduğu ve bunların %71'inin (29 milyon) kadınlardan ve kız çocuklarından oluştuğu düşünülmektedir. Araştırma sonuçlarına göre; 40 milyon modern kölelik mağdurun yaklaşık 25 milyonunun zorla çalıştırıldığı, 15 milyon kadarının da zorla evlendirilmiş kişilerden oluştuğu tahmin edilmektedir. Aynı zamanda ILO; 5 ile 17 yaş aralığında yaklaşık 152 milyon çocuğun (88 milyonu erkek çocuk) işçi olarak çalıştığını, cinsel istismar amaçlı zorla çalıştırılanların %99'unu, zorla evlendirme mağdurlarının da %84'ünü kadınlar ve kız çocuklarının oluşturduğunu (%37'si kız çocukları) belirtmiştir (Küresel Çağdaş Kölelik Tahminleri [*Global Estimates of Modern Slavery*], 2017).

2019 yılı Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri Raporu'nda ise 2016 yılında 110 ülkeden (veri temin edilebilen ülke) 24.687 insan ticareti mağdurundan elde edilen veriler sonucunda 2010 yılında ülkelerin tespit ettiği mağdur ortalaması sayısının 150 iken, bu sayının 2016 yılında 254'e yükseldiği, bunda ülkelerin mağdurları tespit etme çabalarının artışının ve büyüyen insan ticareti sektörünün bir sonucu olabileceği, eskiye nazaran çoğu insan ticareti mağdurunun kendi ülke vatandaşı olduğunu tespit edilmiştir (Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri [*The Sustainable Development Goals*], 2019; Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri Raporu [*The Sustainable Development Goals Report*], 2019, s. 54).

Ayrıca aynı raporda; 2016'da tespit edilen mağdurların neredeyse yarısını kadınların, yaklaşık %23'ünü ise kız çocuklarının oluşturduğu, insan ticareti mağdurlarının çoğunluğunu cinsel istismar (%59 civarında) ve zorunlu çalışma (%34'ünün) için sömürüldüğü, 2016 yılında kadın mağdurların %83'ünün cinsel sömürü için erkeklerin ise %82'sinin zorunlu çalışma nedeniyle insan ticaretine maruz kaldığı belirtilmiştir (Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri [*The Sustainable Development Goals*], 2019; Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri Raporu [*The Sustainable Development Goals Report*], 2019, s. 54).

2021 yılında yayınlanan aynı raporda ise 2018 yılı verilerine göre ise insan ticareti mağdurlarının %46'sını kadınlar, %19'unu kız çocukları, %20'sini erkekler ve %15'ini erkek çocukları oluşturmaktadır. Kadınlar ve kız çocukları %72'yle cinsel sömürüye, erkekler ise %66'yla zorunlu çalışmaya maruz bırakılmıştır. Yine söz konusu raporda önceki dönemlerde yaşanan ekonomik

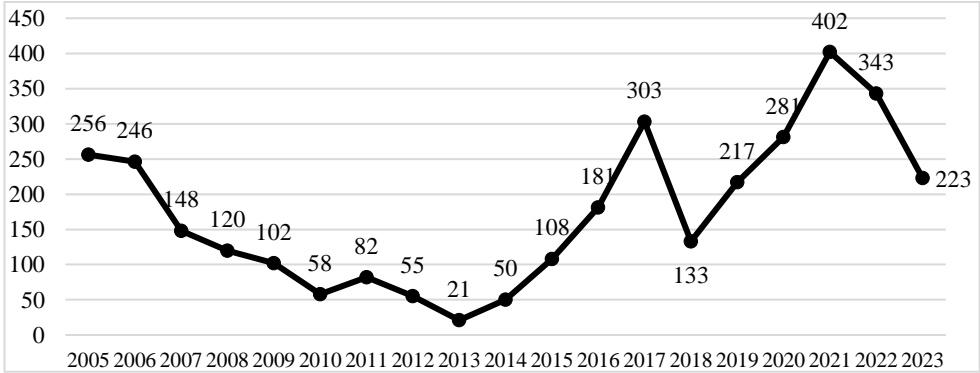

krizler, yetişkin işsizlik oranlarındaki ani artış ve COVID-19'dan kaynaklanan asimetrik küresel toparlanmanın insan ticareti riskini artıracakı öne sürülmüştür (Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri Raporu [*The Sustainable Development Goals Report*], 2021).

2023 yılı yayınlanan aynı raporda ise 2019 ile 2020 yılları arasında cinsel istismar amaçlı insan ticareti mağdurlarının tespitinde yüzde 24'lük düşüş olduğu belirtilmiştir. Bu durumun, COVID-19'un etkisiyle mağdurların daha gizli ve tehlikeli yerlerde istismar edilmesinin sonucu olduğu belirtilmiştir (Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri Raporu [*The Sustainable Development Goals Report*], 2023).

Türkiye'deki duruma bakıldığında, insan ticaretiyle mücadelede istatistiki veriler öncesinde Emniyet Genel Müdürlüğü (EGM) ve IOM tarafından tutulurken 2014 yılından itibaren Göç İdaresi Başkanlığı (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü) ile genel kolluk birimlerinden (polis ve jandarma) alınan verilerin birleştirilmesi neticesinde oluşturulmaktadır. 2005 yılından itibaren kurtarılan insan ticareti mağdurlarının sayıları 2013 yılına kadar azalma göstermiş sonrasında yükselişe geçmiştir (Grafik 1). 2023 yılında insan ticareti mağduru sayısı 223 kişidir (GİB, 2023c; GİB, 2018).

Grafik-1. İnsan Ticareti Mağduru Sayısı (2005-2023) (GİB, 2023c).

Göç İdaresi Başkanlığının 2014 ve 2021 yılları arasını kapsayan verilerine göre %63,2'si (1059 kişi) cinsel sömürü maksatlı toplam 1675 insan ticareti mağduru kurtarılmıştır (GİB, 2023ç). En fazla sömürü türü olan cinsel sömürüyü, iş gücü sömürüsü (%23) ve zorla dilendirme (%8,5) takip etmektedir. 2017-2021 yılları arasında mağdurların yaş aralığı en fazla %32,1 ile 18 yaş altı yani çocukların yer aldığı yaş aralığıdır. Bu yaş grubunu 18-25 yaş aralığı (%31,3) ve 26-35 yaş aralığı (%27) takip etmektedir. Aynı dönemde mağdurların %79,5'ini kadınlar

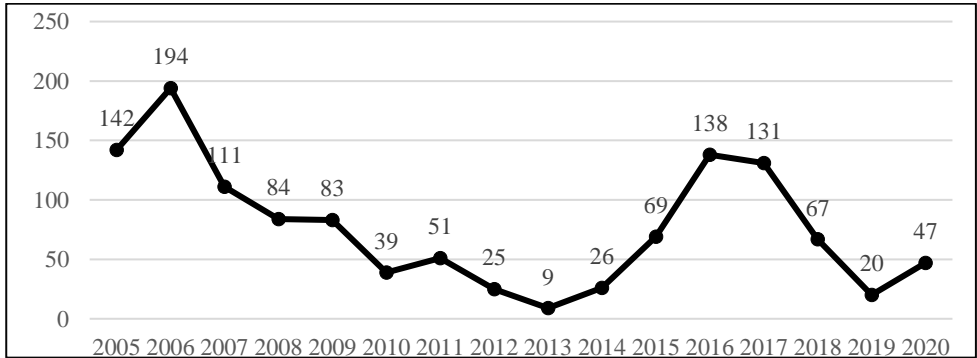
oluşturmaktadır. 2017 yılında ise 98'i çocuk olmak üzere 212 kadın ve 91 erkek; 2021 yılında 118'i çocuk olmak üzere 321 kadın, 81 erkek, insan ticareti mağduru olmuştur. Türkiye'de insan ticareti daha çok cinsel sömürü türü şeklinde görüldüğü için mağdurların büyük oranını kadınlar oluşturmaktadır (Tablo-1.):

Tablo-1. İnsan Ticareti Mağdurlarının Sömürü Türleri (2014-2021) (GİB, 2023ç; TİHEK, 2023b)

Sömürü Türü	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Toplam	%
Cinsel Sömürü	43	88	143	186	95	144	160	200	1059	63,2
İş Gücü Sömürüsü	7	19	30	52	39	55	73	111	386	23
Zorla Dilendirme		1	8	65		4	43	22	143	8,5
Zorla Evlendirme						11	4	54	69	4,1
Çocuk Savaşçı								14	14	0,8
Çocuk Satışı						1	1	1	3	0,18
Organ-Doku Ticareti							1	-	1	0,06
Toplam	50	108	181	303	134	215	282	402	1675	100

2017-2020 yılları arasında en fazla insan ticareti mağduru sırasıyla; Suriye (%34,1), Özbekistan (%14,4), Kırgızistan (%7,7), Afganistan (%6,6) ve Fas (%6,1) uyruklu yabancılar ile Türk (%4,8) vatandaşlarından oluşmaktadır. 2021 yılında tespit edilen 402 insan ticareti mağdurunu; Suriye (158), Özbekistan (63), Türkiye (42), Afganistan (22), Kırgızistan (12), Türkmenistan (11) ve diğer ülke vatandaşları (44) oluşturmuştur (GİB, 2020a, s. 67; TİHEK, 2023b, ss. 36-37).

Grafik-2. Sığınma Evlerinde Kalan İnsan Ticareti Mağdur Sayısı (2005-2020) (GİB, 2023c).

Türkiye'de insan ticareti mağdurlarının sığınma evlerinde (Ankara ve Kırıkkale) ve Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına (AÇSHB) bağlı

konukevlerinde de barınma imkânı sağlanmaktadır. Yıllara göre barınma evlerinde kalan insan ticareti mağdurları sayıları Grafik 2’de görülmektedir (GİB, 2021; GİB, 2023c):

Göç İdaresi Başkanlığı tarafından işlem yapılan tacirlerle ilgili istatistikler yayınlanmamaktadır. Ancak 2020 yılında yayınlanan Türkiye İnsan Ticaretiyle Mücadele Yıllık Raporu’nda, EGM tarafından zorla çalıştırma, seks ticareti veya diğer sebeplerden 42 operasyon yapıldığı ve 126 insan taciri hakkında işlem uygulandığı, JGNK tarafından ise 30 operasyonda, 90 mağdurun kurtarıldığı ve 127 insan taciri hakkında işlem yapıldığı belirtilmiştir (GİB, 2020a, s. 57).

4. İNSAN TİCARETİYLE MÜCADELE

İnsan ticaretiyle mücadele stratejisi; önleme, mağdurların korunması, soruşturma ve kovuşturma, ortaklık hususlarını içermektedir (GİB, 2023c). İnsan ticaretiyle mücadele için ekonomik, sosyal, psikolojik önlemler kadar suçun mağdurlarını tespit etmek, kurtarmak, korumak ve failleri bularak yargı önüne çıkartmak da önemli faktörlerdir (JGNK, 2023; EGM, 2023). İnsan ticareti suçunu önlemede en önemli hususlardan biri bu suçun işlenmesini önleyecek caydırıcı etkin bir ceza sistemi oluşturmaktır. Türkiye, insan ticaretiyle mücadelesini ceza kanununda yer verdiği ağır hapis ve adli para cezasıyla birlikte birçok kurum koordinesindeki çalışmalarıyla sürdürmektedir.

İnsan ticareti mağdurlarının korunması noktasında ise öncelikle Göç İdaresi Başkanlığında İnsan Ticareti Mağdurlarını Koruma Dairesi Başkanlığı kurulmuştur (GİB, 2015, s. 28). Öte yandan insan ticareti mağdurlarının öncelikli ihtiyaçlarından birisi olan sağlık ihtiyaçlarına yönelik olarak insan ticareti mağduru olduğu tespit edilen ve sağlık giderlerini sağlayamayanların 4736 sayılı Kanunun (Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Ürettikleri Mal ve Hizmet Tarifeleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun, 2002) 1’inci maddesinin 1’inci fıkrası hükmünden muaf tutularak sağlık giderlerinin ücretsiz karşılanması, adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlüklerine başvurmaları hâlinde bu hizmetlerden yararlanma hakkını kullanması gibi birçok destek de yine Türkiye tarafından sağlanmaktadır (İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik, 2016; GİB, 2020a, ss. 28-29).

Bunlarla birlikte Türkiye, Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesinin 12’nci maddesinde belirtilen mağdurların desteklenmesi

hususunu İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik ile gerçekleştirmiş ve etkin bir insan ticareti mağduru koruma stratejisi belirlemiştir. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün Stratejik Planında (2019-2023) insan ticaretiyle mücadelede stratejik amaç kapsamında "İnsan ticaretiyle mücadele ve mağdurların korunması alanında uluslararası hukuk perspektifiyle mağdur odaklı etkin bir mağdur koruma ve mücadele sistemi geliştirmek" hedeflenmiş, mağdur tespit sürecini iyileştirmek, yasal ve idari kapasiteyi güçlendirmek ve sivil toplum kuruluşlarıyla (STK) iş birliği içerisinde mağdur destek hizmetlerini artırılmasını içeren üç alt hedef belirlenmiştir (GİB, 2018b). 2019 yılında 3.738; 2020 yılında 4.919; 2021 yılında ise 8.025; 2022 yılında 21.202; 2023 yılında ise 20.260 muhtemel insan ticareti mağduruyla mülakat gerçekleştirilmiştir. 2020 yılında 16.926; 2021 yılında 1.991, 2022 yılında 5.883; 2023 yılında 3.119 kişiye farkındalık eğitimi verilmiştir (GİB, 2020c; GİB, 2021; GİB, 2022; GİB, 2023d).

Göç İdaresi Başkanlığı (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü) ile Ankara Büyükşehir Belediyesi arasında Şubat 2017 tarihinde insan ticareti mağdur sığınmaevî protokolü imzalanarak insan ticareti mağdurlarının Ankara Büyükşehir Belediyesine ait kadın sığınmaevinden hizmet almaları imkânı sağlanmıştır. Göç İdaresi Başkanlığı'nın 2022 Yılı Faaliyet Raporu'na göre; sığınmaevî sayısının önce dörde çıkarılması ardından sayının artırılması hedeflenmektedir (GİB, 2022).

İnsan Ticaretiyle mücadelede soruşturma, Cumhuriyet savcıları ile kolluk birimleri koordinesinde gerçekleştirilmektedir. Ayrıca bu maksatla 2016 yılı başında JGNK ile EGM'de Göçmen Kaçakçılığı ve İnsan Ticaretiyle Mücadele Daire Başkanlıkları kurulmuştur (JGNK, 2017, s. 30).

5. KARŞILAŞILAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

İnsan ticaretiyle mücadele stratejilerinden olan önleme stratejisi, öncelikle suçun ceza kanunu ile caydırıcı olmasının sağlanmasıdır. Türkiye, TCK ile insan ticareti suçunun insan tacirleri tarafından işlenmesini önleyecek, caydırıcı bir ağır ceza öngörerek gerçekleştirmektedir. Bunun yanında özellikle insan ticaretine maruz kalanların başvurabileceği, her türlü ihbarın yapılabileceği Yabancılar İletişim Merkezi (YİMER- ALO 157) hattının görünürlüğü, oluşturulacak kamu spotları, reklam filmleri vb. yöntemlerle artırılmalıdır. İnsan ticareti afiş ve spotları uluslararası havalimanları ile ulaşım güzergâhlarına yerleştirilmelidir.

İnsan ticaretiyle mücadele stratejilerinden biri de ortaklıktır. Türkiye, insan ticareti suçunun sınıraşan örgütlü suçlardan biri olduğunun bilinciyle, özellikle Türkiye’de tespit edilen insan ticareti mağdurlarının geldiği kaynak ülkeler ile iş birliği anlaşmalarını gerçekleştirmiştir. Türkiye; 2004 ve 2006 yılları arasında Belarus, Gürcistan, Ukrayna, Moldova ve Kırgızistan ile ikili iş birliği protokolü imzalamıştır. Türkiye bu ülkelerin yanında diğer kaynak ülkelerle de ikili iş birliği protokollerini gerçekleştirmelidir (GİB, 2023a). Göç İdaresi Başkanlığı yurt dışında büyükelçilikler ve konsolosluklar bünyesinde göç müşavirlerinin/göç ataşelerinin görevlendirilmesiyle birlikte insan ticaretiyle mücadelede iş birliği olanakları daha da artacaktır.

Türkiye; insan ticaretiyle mücadelede, ABD Dışişleri Bakanlığı’nın hazırladığı 2022 yılı İnsan Ticareti Raporu’nda, önemli çabalar göstermesine rağmen asgari çabaları karşılayamadığı için ikinci kategoride yer almıştır. Birinci kategoride 30 ülke bulunurken ikinci kategoride 99 ülke yer almıştır. Raporunda;

- İnsan ticareti davaları için uzman savcılar tayin edilmesi, insan ticaretiyle ilgili davaları ele almak için eğitilmiş savcı ve hâkimlerin belirlenmesi ve insan ticaretiyle etkin bir şekilde mücadele etmek için yeterli personel ve kaynak tahsis edilmesi gerektiği,

- İnsan ticareti (TCK m.80) ve TCK’deki fuhuş (TCK m.227) ile iş ve çalışma hürriyetinin ihlali (TCK m.117) arasındaki yanlış algıların devam ettiği,

- İnsan ticareti tacirlerinin araştırılması, kovuşturulması ve mahkûm edilmesi gerektiği,

- İnsan ticareti mağdurlarının soruşturma ve kovuşturmalara katılımları için teşvik edilmesi, insan ticareti mağdurlarının uzaktan ifadelerin alınması ve seyahatleri için fon sağlanması gerektiği gibi hususlar yer almaktadır (İnsan Ticareti Raporu [*Trafficking in Persons Report*], 2022).

Raporunda belirtilen “insan ticaretiyle ilgili davaları ele almak için eğitilmiş savcılar ve hâkimler belirlenmeli ve insan ticaretiyle etkin bir şekilde mücadele etmek için yeterli personel ve kaynak tahsis edilmesi” hususunda, Türk Hukuku’nda İnsan Ticareti Suçu El Kitabı’nda (2009) da “Cumhuriyet savcılarının iş yoğunluğu, insan ticareti ve benzer nitelikteki ağır suçlara özel bir önem vermelerini engellemektedir” (Aldan, Değirmenci, Tamöz ve Sağut, 2009, s. 143) şeklinde belirtilmiş olup özellikle insan ticareti gibi özel suçlara bakacak savcılar belirlenip ilave eğitimlerle bilgileri tazelenmeli ve yeterli sayıya ulaşmaları sağlanmalıdır.

İnsan ticareti suçunun kovuşturması esnasında insan taciri olduğu tespit edilen yabancı ülke vatandaşlarının ifadelerinin alınabilmesi, haklarında bilgi talep edilmesi, alınan kararların tebliğ edilebilmesi, gerektiğinde de yakalanmalarının sağlanması maksatlarıyla yabancı devlet adli makamlarıyla ikili anlaşmalar ya da çok taraflı sözleşmeler yapılmaktadır. Ülkemizin 1969 yılında taraf olduğu Avrupa Konseyi hukuk sistemi içerisinde bulunan 1959 tarihinde imzalanan “Ceza İşlerinde Karşılıklı Adli Yardım Avrupa Sözleşmesi (CİKAYAS)” çok taraflı sözleşmelerinin en önemlilerinden bir tanesidir. Ayrıca “Suçtan Elde Edilen Gelirlerin Aklanması, Aranması, El Konulması ve Müsaderesine İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi” de çok taraflı sözleşmelerin en önemlileri arasında yer almaktadır. Çok taraflı sözleşmeler kapsamında ülkeler birbirlerinden talepleri konusunda bazen birtakım sıkıntılar yaşamaktadır. Bu nedenle çok taraflı sözleşmelere tabi olmayan ülkelerle ikili iş birliği anlaşmalarının sayısının artırılarak insan ticareti suçunun kovuşturulmasında karşılaşılabilecek güçlüklerin giderilmesi gerekmektedir. Adli makamların uluslararası adli yardımlaşmanın önemini bilmelerine rağmen bazen bu yola başvurulmaması da yaşanan problemler arasındadır. Bu sebeple, “Uygulamada, adli makamlarımızca, yalnızca ülkemizde elde edilebilecek delillerin toplanması yoluna gidildiği, adli yardımlaşma yoluyla mağdurun bulunduğu ülkeden delil temini mümkün iken bu yola başvurulmadığı, çoğu kere soruşturma evrakının muktezaya bağlandığı ve delil yetersizliğinden kovuşturmayaya yer verilmediği görülebilmektedir.” (Çalışkan, Türkmen ve Tosun, 2009, ss. 239-257).

Bunun yanında insan ticareti suçu TCK'nin uluslararası suçlar kısmında yer alması yerine, suçta esas korunan hukuki değer insan haysiyet ve onuru ile kişilerin temel hak ve özgürlükleri olması nedeniyle TCK'nin kişilere karşı suçlar kısmının hürriyete karşı suçlar bölümünde yer almasının daha uygun olacağı düşünülmektedir (Korkusuz, 2014, s. 164; IOM, 2016, s. 227). Aslında insan ticareti suçu Palermo protokolüne imza atan birçok ülke tarafından özel bir yasa ile iç hukukta cezalandırılmıştır. Türkiye ise insan ticareti suçunu Türk Ceza Kanunu ile cezalandırma yoluna gitmiştir. 04/04/2013 tarihli ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununda suçun yapılandırılmasının daha uygun olacağı görülmektedir (Farrokhzad, 2018, s. 222).

Ulusal raportörlük kurumu olan TİHEK'in 2023 yılında hazırladığı raporda soruşturma ve kovuşturma hususlarında insan ticaretiyle mücadelede yönetmelik haricinde bir kanunun düzenlenmesi gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca aşağıdaki belirtilen hususlarla ilgili de düzenlemeler yapılmalıdır:

İnsan ticaretine ilişkin suç ve cezaların, Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi hükümleri ve GRETA tavsiyeleri dikkate alınarak gözden geçirilmesi ve anılan sözleşmeyle uyumlu hâle getirilmesi,

Ülkeye sokma ve ülke dışına çıkarma ibarelerinin TCK'nin 80'inci maddesinin birinci fıkrasında yer aldığı şekliyle çocuklarla ilgili esasları düzenleyen üçüncü fıkrasına eklenmesi,

İnsan ticaretiyle mücadeleye ilişkin politikalarının hazırlanması, izlenmesi ve değerlendirilmesine esas teşkil etmek üzere ayrıştırılmış, kapsamlı ve tutarlı bir veri ve istatistik sisteminin geliştirilmesi (TİHEK, 2023b, ss. 65-66).

Dünya'da ve ülkemizde insan ticareti suçu en çok “fuhuş yaptırmak” maksadıyla işlenmektedir. Türk Ceza Kanunumuzun 227'nci maddesinde fuhuş suçuna ilişkin düzenleme yapılmıştır.

(1) Çocuğu fuhuşa teşvik eden, bunun yolunu kolaylaştıran, bu maksatla tedarik eden veya barındıran ya da çocuğun fuhuşuna aracılık eden kişi, dört yıldan on yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Bu suçun işlenişine yönelik hazırlık hareketleri de tamamlanmış suç gibi cezalandırılır.

(2) Bir kimseyi fuhuşa teşvik eden, bunun yolunu kolaylaştıran ya da fuhuş için aracılık eden veya yer temin eden kişi, iki yıldan dört yıla kadar hapis ve üç bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Fuhuşa sürüklenen kişinin kazancından yararlanılarak kısmen veya tamamen geçimini sağlanması, fuhuşa teşvik sayılır.

(3) (Mülga: 6/12/2006 – 5560/45 md.; Yeniden düzenleme: 24/11/2016-6763/18 md.) Fuhuşu kolaylaştırmak veya fuhuşa aracılık etmek amacıyla hazırlanmış görüntü, yazı ve sözleri içeren ürünleri veren, dağıtan veya yayan kişi bir yıldan üç yıla kadar hapis ve iki yüz günden iki bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

(4) Cebir veya tehdit kullanarak hile ile ya da çaresizliğinden yararlanarak bir kimseyi fuhuşa sevk eden veya fuhuş yapmasını sağlayan kişi hakkında yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarısından iki katına kadar artırılır... (Türk Ceza Kanunu, 2004).

06 Aralık 2006 tarih ve 5560 sayılı Kanun'la TCK'nin 227'nci maddesinin 3'üncü fıkrasında belirtilen “Fuhuş amacıyla ülkeye insan sokan veya insanların ülke dışına çıkmasını sağlayan kişi hakkında yukarıdaki fıkralara göre cezaya hükmolunur” ifadesi metinden çıkarılmıştır. Yine aynı kanunla insan ticareti suçu maddesine (80'inci maddesi) “fuhuş yaptırmak” amacıyla “ülkeye sokmak, ülke dışına çıkarmak” durumları eklenmiştir. İnsan ticareti suçundaki; “fuhuş yaptırmak” maksadıyla, “tedarik eden, kaçırarak, bir yerden başka bir yere götürülen veya sevk eden ya da barındıran” ifadeleri, 227'nci maddenin 4'üncü fıkrasında da yer almaktadır. Burada önemli olan insan ticareti suçunun, “fuhuş yaptırmak” amacıyla “tehdit, baskı, cebir veya şiddet uygulamak, nüfuzu kötüye kullanmak, kandırmak veya kişiler üzerindeki denetim olanaklarından veya çaresizliklerinden yararlanarak rızalarını elde etmek suretiyle” işlenmiş olması

gereklidir. Aksi takdirde TCK'nin 227'nci maddesinde belirtildiği gibi fuhuş suçunu oluşturacak ve karmaşıklık devam edecektir. Özetle insan ticareti suçu ile fuhuş suçunun birbirinden ayrılması için bir düzenleme yapılması gerekmektedir. Bu kapsamda TCK'nin 227'nci maddesinin 1'inci fıkrasındaki “bu maksatla tedarik eden veya barındıran” ifadeleri insan ticareti suçunda tanımlandığı için bu ifadelerin fıkradan çıkarılarak “çocuğa fuhuş yaptıran” ifadesi eklenmelidir. TCK'nin 227'nci maddesinin 4'üncü fıkrasındaki “fuhuş sevk eden veya fuhuş yapmasını sağlayan” ifadeleri insan ticareti suçunda tanımlandığı için bu ifadelerin fıkradan çıkarılarak kesin ifade olan “fuhuş yaptıran” ifadesinin eklenmesinde fayda vardır (IOM, 2016, ss. 82-84; Yenidünya, 2014, ss. 20-21).

Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğünün kayıtlarına göre insan ticareti suçundan; önceki yıllardan gelen dosyalar dâhil olmak üzere 2017 yılında karar verilen 42 insan ticareti davasındaki 185 insan ticareti tacirinden 96'sına beraat kararı verilirken 45'ine insan ticareti suçuyla, 44'üne ise diğer suçlarla bağlantılı mahkûmiyet kararı verilmiştir (GİB, 2018a).

TCK'nin 80'inci maddesi kapsamında 221 insan ticareti davası 2020 yılına devredilmiştir. 2020 yılında açılan 68 yeni davada 347 kişi yargılanmaktadır. 2020 yılında 55 dava sonuca bağlanmış, 30 kişi hakkında cezaya hükmedilmiş, 177 kişi hakkında ise beraat kararı alınmıştır (GİB, 2020a, s. 56). 2021 yılında ise 70 insan ticareti suçu davası karara bağlanmış, 278 sanıktan 213'ü beraat etmiştir (TİHEK, 2023b, s. 53). Bu kararlarda yine yukarıda TCK'nin fuhuş suçunu açıklayan 227'nci maddesindeki birinci ve dördüncü fıkralarında önerilen değişikliğin gerekliliği ortaya konulmaktadır. Bu yüzden bu suçlarda soruşturmanın titizlikle yapılması gerektiği hususu ön plana çıkmaktadır.

Türkiye'nin taraf olduğu İnsan Ticaretinin, Özellikle Kadın ve Çocuk Ticaretinin Önlenmesine, Durdurulmasına ve Cezalandırılmasına ilişkin Protokolünün 3'üncü maddesi ve imzaladığı Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi'nin 4'üncü maddesi hükümlerine uygun şekilde ve uygulamada karşılaşılan sorunların çözümü maksadıyla bazı değişikliklere ihtiyaç duyulmaktadır. İnsan ticareti suçunun oluşması için gereken maddi unsurlardaki araç fiillerden olan “kandırmak” yerine “hileli davranışlarla aldatmak” ifadesi kullanılmalı, araç fiillerde belirtilmeyen “başkası üzerinde denetim yetkisi olan kişilerin rızasını kazanmak için o kişiye veya başkalarına kazanç veya çıkar sağlamak” ifadesiyle asıl ya da amaç fiillere “teslim eden veya teslim alan” fiilleri de eklenmelidir. İnsan ticareti suçunun manevi

unsurunda aranan amaçlar arasında dilendirmek sayılmamaktadır. Dilencilik her ne kadar tanıtımda belirtilen “zorla çalıştırmak”, “hizmet ettirmek”, “esarete tabi kılmak” amaçları kapsamında değerlendirilebilse de çocukların istismardan korunmasının sağlanması amacıyla maddeye “dilendirmek” amacı eklenmelidir. Ukrayna ve Gürcistan, ceza kanunlarında, “ticari amaçla evlat edinmeyi” kendi insan ticareti yasalarına eklemiştirlerdir. Türkiye’de insan ticareti suçunun manevi unsurlarına “evlat edinmek veya evlatlık vermek” amacı ile çocukların çatışmalarda kullanılmasını engellemek için “çocukları çatışmalarda asker olarak kullanma” amacı da eklenmelidir. Vücut organlarının verilmesi amacının da detaylandırılarak “vücut organ ve dokularının verilmesini sağlamak” şeklinde değiştirilmelidir. Ayrıca cinsel istismarın diğer şekillerine de yer verilmeli, “müstehcen görüntülerin kayıt edilmesi ve ürünlerinin pazarlanması” amacı da suçun manevi unsuruna eklenmelidir (IOM, 2016, ss. 130-132; Farrokhzad, 2018, ss. 223-224; Vural, 2018, s. 320; Yenidünya, 2014, s. 9). Çocukların “evlenme” adıyla cinsel istismarının önlenmesi ve esarete tabi tutulmaması maksadıyla TCK’nin 80’inci maddesine “Çocuğu evlenme adı altında birlikte yaşamaya veya cinsel birleşmeye zorlamak esarete tabi kılmak sayılır” şeklinde ek fıkra eklenmelidir (IOM, 2016, s. 16, 110; Yenidünya, 2014, s. 12).

Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi’nin 24’üncü maddesi insan ticaretinin ağırlaştırıcı hükümlerini belirtmektedir. Bu kapsamda Türk Ceza Kanun’un 80’inci maddesine “İnsan ticareti için başvuru alan cebir ve şiddetin, kasten yaralama suçunun ağır neticelerine sebep olması hâlinde, ayrıca kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır” ve “Birinci fıkrada tanımlanan suçun işlenmesi sonucunda mağdurun ölümüne neden olunması durumunda ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükmolünür” fıkralarıyla insan ticareti suçunun bir örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenmesi durumunda suçun ağırlaştırıcı nedeni olarak belirtilmediği görülmektedir. Göçmen kaçakçılığı suçunda belirtildiği şekliyle maddeye “Bu suçun bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi hâlinde, verilecek cezalar yarı oranında artırılır” fıkrası eklenerek suçun caydırıcılığı ve etkinliği artırılmalıdır (Arslan, Temel, Aydın, Şen, Doğan ve Bacaksız, 2006, ss. 140-141; Farrokhzad, 2018, s. 225; IOM, 2016, s. 276; Vural, 2018, s. 231; Yenidünya, 2014, ss. 17-18).

Yine Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi’nin 19’uncü maddesi “İstismar konusu hizmetlerden ilgili kişinin insan ticareti mağduru olduğunu bilerek yararlanmanın” iç hukuk sistemine dâhil edilmesini öngörmektedir. Bu kapsamda maddeye, “Birinci fıkrada sayılan istismar

fillerinden, mağdurun bu durumunu bilerek ve isteyerek yararlananlar bu kanunda düzenlenen ilgili suç tipleri uyarınca cezalandırılırlar” fıkrasını eklemekte fayda vardır (Vural, 2018, s. 331; Yenidünya, 2014, s. 19).

İnsan ticareti suçunda tacirlerin çoğunluğunun mağdurun tanıdığı hatta yakın akrabalar içinden olduğu görülmüştür. Bu nedenle insan ticareti suçunda mağdurla akrabalık ilişkisinde olan tacirlere verilecek cezanın ağırlaştırıcı neden olarak eklenmesi durumunda hem suçun caydırıcılığı hem de etkinliği artırılmış olacaktır (Renk ve Demir, 2011, s. 73; Yılmaz, 2017, s. 962).

İnsan ticareti suçunun alt sınırının aşağıya yani sekiz yıldan üç yıla ve üst sınırının ise on iki yıldan sekiz yıla çekilmesi noktasında bazı görüşler bulunmaktadır. Bu görüşlerde temel husus; insan ticareti sonrasında gerçekleşen suçların ayrıca cezalandırılacak olması ile “yüksek cezalar içeren, tatbikinden imtina edilen bir norma yer vermek değil uygulanan, caydırıcı, makul, sınırları belli olan bir normu toplumsal hayata yansıtmaktır” (Yenidünya, 2014, s. 22) şeklinde veya “amaç fillerden bir veya birkaçının gerçekleşmesi durumunda gerçek içtima hükümleri gereğince her bir fiil ayrıca cezalandırılacaktır” (Arslan vd., 2006, ss. 140-141) şeklinde belirtilmiştir. Ayrıca suçun üst cezasının on iki yıldan sekiz yıla indirilmesi nedeniyle ağır ceza mahkemesinin yargılaması kapsamından çıkmaması amacıyla 5235 sayılı Kanun’un (Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun, 2004) 12’nci maddesine “yağma (TCK.m.148)” ibaresinden sonra “insan ticareti (TCK. m.80)” ibaresinin eklenmesi hususu da önerilmektedir. İnsan ticareti suçu insan onur ve şahsiyetine karşı işlenmesi nedeniyle caydırıcı olması ve verilecek cezaların ağır olması gerekmektedir.

İnsan Ticaretine Karşı Eylem Uzmanlar Grubu (GRETA) Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi’nin izleme ve gözetim mekanizmasıdır. GRETA’nın Türkiye’ye yapmış olduğu ziyaretler sonucu yayımlanan 09 Ekim 2019 tarihli raporunda mevzuat başta olmak üzere belirtilen eksikliklerin tamamlanması mücadeleye olumlu katkı sağlayacaktır (TİHEK, 2023b, s. 20).

İnsan ticaretiyle mücadele esas itibarıyla ilgili tüm kurumların uyum içerisinde ve bütüncül bir yaklaşım ile esas alınmalıdır. İnsan ticareti suçuna gerek mağdur gerek fail olarak konu olmuş kişilerin tespitinin zorluğu göz önünde bulundurularak hem ulusal alanda hem de uluslararası alanda bu suçla mücadeleyi yalnızca kamu kurumları gücüyle yürütmenin de zor olacağı

bilinciyle sivil toplum kuruluşları ve toplumun iş birliğinde sürdürmek gerekmektedir (GİB, 2018a, s.77).

Kurumsal, adli ve sosyal aktörler arasındaki daha sistematik bir koordinasyon, küçük projeler için harcamaların azaltılmasına ve insan ticaretiyle mücadelede uzun vadeli etkin bir strateji için kaynakların yönlendirilmesine olanak sağlayacaktır (Pangerc, 2013, s. 195-196).

İnsan ticaretiyle mücadelede iş birliği ve ortaklığın önemli bir yeri bulunmakta olup hem akademisyen hem de konuyla ilişkili tüm kurum ve kuruluşların katılımıyla disiplinler arası çalışma kültürü geliştirilmeli, sistematik planlamalar ve çalışmalar yapılmalıdır (Kızılsümer, 2007, s. 143). İnsan ticaretiyle mücadelede; önleme, mağdurların korunması, soruşturma ve kovuşturma ile birlikte ortaklık ve iş birliği önemli rol oynamaktadır. Bu konuda; akademisyenler, suçun soruşturmasında etkin rolü bulunan polis ve jandarma personeli ile yetkili savcılar, suçun yargılamasını gerçekleştiren adli personel, sivil toplum örgütleri ile insan ticaretini önleme ve mağdurların korunması başta olmak üzere İçişleri Bakanlığına bağlı olan Göç İdaresi Başkanlığı kendi alanlarıyla ilgili çalışmaları gerçekleştirmektedir. Bu kurum ve kuruluşlar ile akademisyenlerin, insan ticareti suçuyla etkin mücadele edilmesi amacıyla ortak çalışma kültürü geliştirmeleri gerekmektedir.

SONUÇ

Ülkemizde insan ticareti suçu; kadınların veya kız çocukların fuhşa zorlanması başta olmak üzere çocuk işçiliği, zorla çalıştırma, hizmetçilik, çocuklara suç işlettirilmesi, çocukların dilendirilmesi, insanların organlarının izinsiz olarak alınması gibi çeşitlerde görülmektedir.

İnsan tacirleri ve organize suç örgütleri bu suçtan milyarlarca dolar kazanç sağlamaktadır ve bu hâliyle insan ticareti, uyuşturucu ve silah kaçakçılığından sonra dünyada en yüksek kazanç sağlanan üçüncü suç durumuna gelmiştir. Sınıraşan örgütlü suç türlerinden biri olarak insan ticareti; devletlerin tek başına durdurabilmesi mümkün olmayan, etkin uluslararası iş birliğini gerektiren suçların en önemlilerindedir. İnsan ticaretiyle mücadelenin; önleme, mağdurların korunması, soruşturma-kovuşturma ve iş birliği-ortaklık stratejisiyle yürütülmesi gerekmektedir.

İnsan ticareti suçunu işleyenlere verilecek cezaların ağır olduğu ile ilgili görüşler bulunmaktadır. Suçun caydırıcılığının sağlanması ve insanlığa karşı işlenen suçlardan en önemlilerinden biri olan bu suçu işleyenlerin en ağır

şekilde cezalandırılması gerekmektedir. Esas problem sahası bu suçu işleyen şüphelilerin beraat etmesi ve farklı suçlardan cezalandırılmasıdır. Bu kapsamda suçun tanımındaki eksikliklerin giderilmesi ve soruşturmanın titizlikle yerine getirilmesi gerekmektedir.

TİHEK'in 2023 yılında hazırladığı raporda insan ticareti ile mücadelede belirtilen öneriler bir an önce tamamlanmalıdır.

Dünya'da ve ülkemizde insan ticareti suçu en çok fuhuş yaptırmak maksadıyla işlenmektedir. Fuhuş suçu ile insan ticareti suçu genellikle birbirine karıştırılmaktadır. TCK'nin fuhuş suçunu açıklayan 227'nci maddesinin birinci ve dördüncü fıkralarında belirtilen değişiklikler yapılmalıdır. İnsan ticareti suçuyla etkin mücadele etmek ve uygulamada karşılaşılan sorunların çözümü maksadıyla; Türkiye'nin taraf olduğu "İnsan Ticaretinin, Özellikle Kadın ve Çocuk Ticaretinin Önlenmesine, Durdurulmasına ve Cezalandırılmasına İlişkin Protokol" ile "Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi" esaslarına göre bir önceki bölümde detaylıca açıklanan mevzuat değişikliklerinin yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Türkiye'de insan ticaretiyle mücadelede, insan ticaretiyle ilgili soruşturmaları yürütecek eğitimli savcılar ve davaları ele almak için hâkimler belirlenmeli, insan ticaretiyle etkin bir şekilde mücadele etmek için yeterli personel ve kaynak tahsis edilmelidir. Ayrıca insan ticareti mağdurlarının soruşturma ve kovuşturmalara katılımlarının teşvik edilmesi noktasında, insan ticareti mağdurlarının ifadeleri uzaktan alınmalı veya seyahatleri için maddi ve manevi desteklenmelidir.

İnsan ticareti suçunun kovuşturması esnasında insan taciri olduğu tespit edilen yabancı ülke vatandaşlarının ifadelerinin alınabilmesi, haklarında bilgi talep edilmesi, alınan kararların tebliğ edilebilmesi gerektiğinde de yakalanmalarının sağlanması maksatlarıyla yabancı devlet adli makamlarıyla ikili anlaşmalar ya da çok taraflı sözleşmeler yapılmaktadır. Türkiye ile çok taraflı sözleşmelere tabi olmayan ülkeler arasında ikili iş birliği anlaşmalarının sayısı arttırılmalıdır.

Türkiye, insan ticareti suçunun sınıraşan örgütlü suçlar olduğunun bilinciyle, özellikle insan ticareti mağdurlarının geldiği kaynak ülkeler ile de ikili iş birliği protokollerini gerçekleştirmelidir. Göç İdaresi Başkanlığı yurt dışında büyükelçilikler ve konsolosluklar bünyesinde göç müşavirleri/göç ataşeleri görevlendirmelidir. Bu sayede insan ticaretiyle mücadelede o ülkelerle iş birliği

olanakları daha da artacaktır. Türkiye Göç Raporu da en son 2016 yılında yayımlanmış olup güncellenmesi gerekmektedir. Üçüncü “İnsan Ticareti ile Mücadele Ulusal Eylem Planı”nın yürürlüğe konması gerekmektedir.

İnsan ticareti suçunun doğasında örgüt faaliyeti içerisinde veya organize boyutta işlenmesi hususu bulunmaktadır. Bu nedenle kolluk kuvvetleri ve Cumhuriyet Savcıları bu suçun organize boyutunun açığa çıkarılması ile insan ticareti suçu ile mücadelede etkin bir strateji belirlemelidir. Bu konuyla ilişkili tüm kurum ve kuruluşların katılımıyla disiplinler arası bir çalışma ve ortak çalışma kültürü geliştirilmelidir. İnsan ticaretiyle etkin mücadelede yapılan çalışmaları takip etmek amacıyla küresel ölçekte bir izleme mekanizması oluşturulmalıdır.

KAYNAKÇA

- Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun (2004, 7 Ekim). Resmî Gazete (Sayı: 25606). Erişim tarihi: 20 Ekim 2023, <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5235.pdf>
- Aldan, S., Değirmenci, O., Tamöz, M. ve Sağut, R. (2009). İnsan Ticareti Suçunun Soruşturma-Kovuşturma Usulü, Mağdur Hakları ile Mağdurun Korunmasına İlişkin Yaklaşımlar. Türk Hukukunda İnsan Ticareti Suçu El Kitabı içinde (ss. 130-237). (2. Baskı). Ankara: Uluslararası Göç Örgütü (IOM) Yayınları.
- Arslan, Ç., Temel, İ., Aydın, Y., Şen, Y. F., Doğan, K. ve Bacaksız, P. (2006). Türkiye'de İnsan Ticareti ile Mücadelede Yasa Uygulama ile İlgili Stratejik Bir Yaklaşım. Ankara: Uluslararası Göç Örgütü (IOM) Yayınları.
- Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi. (2005, 16 Mayıs). Erişim tarihi: 20 Ekim 2023, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/04/20160407-16.pdf>
- Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun (2016, 1 Ocak). Resmî Gazete (Sayı: 29629). Erişim tarihi: 20 Ekim 2023, <https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k6667.html>
- Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (2021, 29 Ekim). Resmî Gazete (Sayı: 31643). Erişim tarihi: 20 Ekim 2023, <https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k4771.html>
- Ceza Muhakemesi Kanunu (2004, 4 Aralık). Resmî Gazete (Sayı: 25673). Erişim tarihi: 20 Ekim 2023, <https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k4771.html>
- Çalışkan, B., Türkmen, B. ve Tosun, L. (2009). İnsan Ticareti Suçunun Takibinde Uluslararası Adli Yardımlaşma. Türk Hukukunda İnsan Ticareti Suçu El Kitabı içinde (ss. 239-275). (2. Baskı). Ankara: Uluslararası Göç Örgütü (IOM) Yayınları.
- Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun. (2002, 3 Ağustos). Resmî Gazete (Sayı: 24841). Erişim tarihi: 20 Ekim 2023, <https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k4771.html>

Emniyet Genel Müdürlüğü (EGM). (2023). İnsan Ticareti. Erişim tarihi: 20 Ekim 2023, <https://www.egm.gov.tr/insan-ticareti>

Farrokhzad, A. (2018). İnsan Ticareti ve Göçmen Kaçakçılığı Suçları. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku ABD, Ankara.

Global Report on Trafficking in Persons 2020. (2021). UNODC, Global Report on Trafficking in Persons 2020. United Nations publication, Sles No. E.20.IV.3, Vienna, Austria. Erişim tarihi: 20 Ekim 2023, https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/tip/2021/GLOTiP_2020_15jan_web.pdf

Global Estimates of Modern Slavery: Forced Labour and Forced Marriage. (2017). Erişim tarihi: 20 Ekim 2023, https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/documents/publication/wcms_575479.pdf

Göç İdaresi Başkanlığı (GİB). (2015). Türkiye ve Göç Broşürü. (2. Baskı), Yayın No:18. Erişim tarihi: 20 Ekim 2023, https://www.goc.gov.tr/kurumlar/goc.gov.tr/Yayinlar/Kitaplar/turkiyevegoc_tr.pdf

Göç İdaresi Başkanlığı (GİB). (2018a). 2017 Türkiye İnsan Ticaretiyle Mücadele Yıllık Raporu. Yayın No: 49. Ankara.

Göç İdaresi Başkanlığı (GİB). (2018b). Stratejik Plan 2019-2023. Erişim tarihi 15 Mayıs, https://www.goc.gov.tr/kurumlar/goc.gov.tr/Mali-Tablolar/STRATEJIK-PLAN-2019-2023/Stratejik-Plan-2019_2023.pdf.

Göç İdaresi Başkanlığı (GİB). (2019). 2018 Türkiye İnsan Ticaretiyle Mücadele Yıllık Raporu. Yayın No: 52. Ankara.

Göç İdaresi Başkanlığı (GİB). (2020a). 2020 Türkiye İnsan Ticaretiyle Mücadele Yıllık Raporu. Yayın No: 61. Ankara.

Göç İdaresi Başkanlığı (GİB). (2020b). 2019 Türkiye İnsan Ticaretiyle Mücadele Yıllık Raporu. Yayın No: 60. Ankara.

Göç İdaresi Başkanlığı (GİB). (2020c). 2020 Yılı Faaliyet Raporu. Erişim Tarihi: 20 Ekim 2023, <https://www.goc.gov.tr/kurumlar/goc.gov.tr/evraklar/Stratejik-Yonetim/Faaliyet-Raporlari/2020-Yili-Faaliyet-Raporumuz.pdf>

- Göç İdaresi Başkanlığı (GİB). (2021). 2021 Yılı Faaliyet Raporu. Erişim tarihi: 20 Ekim 2023, <https://www.goc.gov.tr/kurumlar/goc.gov.tr/Kurumsal/Strateji/Faaliyet->
- Göç İdaresi Başkanlığı (GİB). (2022). 2022 Yılı Faaliyet Raporu. Erişim tarihi: 20 Ekim 2023, <https://www.goc.gov.tr/kurumlar/goc.gov.tr/Kurumsal/Strateji/2023-Mayis-/2022-Yili-Faaliyet-Raporu.pdf>
- Göç İdaresi Başkanlığı (GİB). (2023a). Türkiye'nin İnsan Ticaretiyle Mücadelesi. Erişim tarihi: 20 Ekim 2023, <https://www.goc.gov.tr/turkiyenin-insan-ticaretiyle-mucadelesi>
- Göç İdaresi Başkanlığı (GİB). (2023b). İnsan Ticaretiyle Mücadele Hakkında. Erişim tarihi: 20 Ekim 2023, <https://www.goc.gov.tr/genel-bilgi56420>
- Göç İdaresi Başkanlığı (GİB). (2023c). İnsan Ticareti ile Mücadele. Erişim tarihi: 20 Ekim 2023, <https://www.goc.gov.tr/insan-ticareti-ile-mucadele-istatistik>
- Göç İdaresi Başkanlığı (GİB). (2023ç). Türkiye'nin İnsan Ticaretiyle Mücadele Yıllık Raporları. Erişim tarihi: 20 Ekim 2023, <https://www.goc.gov.tr/turkiyenin-insan-ticaretiyle-mucadele-yillik-raporlari>
- Göç İdaresi Başkanlığı (GİB). (2023d). 2023 Yılı Faaliyet Raporu. Erişim tarihi: 30 Ekim 2023, <https://www.goc.gov.tr/kurumlar/goc.gov.tr/Mali-Tablolar/FAALIYET-RAPORU/2023/2023-Yili-I%CC%87dare-Faaliyet-Raporu.pdf>
- İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik (2016, 17 Mart). Resmî Gazete (Sayı: 29656). Erişim tarihi: 20 Ekim 2023, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/03/20160317-9.htm>
- Jandarma Genel Komutanlığı (JGNK). (2017). Jandarma Dergisi, 147 Sayı, 28-33. Erişim tarihi: 20 Ekim 2023, https://www.jandarma.gov.tr/kurumlar/jandarma.gov.tr/Jandarma/Jandarma_Dergisi/J_DERG%C4%B0S%C4%B0_147.pdf
- Jandarma Genel Komutanlığı (JGNK). (2023). İnsan Ticareti. Erişim tarihi: 20 Ekim 2023, <https://www.jandarma.gov.tr/insan-ticareti>
- Kahya, Y. (2012). Sınıraşan Organize Suç Tipi Olarak Göçmen Kaçakçılığı: Türkiye' deki Kaçakçı Profili ve Organizasyonları. (Yayınlanmamış Doktora

Tezi). Polis Akademisi, Güvenlik Bilimler Enstitüsü, Güvenlik Stratejileri ve Yönetim ABD, Ankara.

Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Ürettikleri Mal ve Hizmet Tarifeleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun (2002, 19 Ocak). Resmî Gazete (Sayı:24645). Erişim tarihi: 20 Ekim 2023, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2003/03/20030318.htm#4>

Korkusuz, G. (2014). İnsan Ticareti Kavramı ve 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nda İnsan Ticareti Suçu. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku ABD, İstanbul.

Kızılsümer, D. (2007). İnsan Ticareti ile Mücadele: Uluslararası Belgeler ve Türkiye'nin Çabaları. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 62 (01), 113-145. https://doi.org/10.1501/SBFder_0000002011

Pangerc, D. (2015). Anthropological Methods in Counter-Trafficking Activities: Analysis of Criminal Networks and Victim-Oriented Approach. Hurtado, F.A. and Ercolani, G. (Eds). Anthropology and Security Studies. (pp. 185-198). Murcia: Universidad de Murcia.

Palermo Protokolü. (2003). Sınıraşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ne Ek İnsan Ticaretinin Özellikle Kadın ve Çocuk Ticaretinin Önlenmesine, Durdurulmasına ve Cezalandırılmasına İlişkin Protokol'ün Onaylanması Hakkında Karar (2003, 18 Mart). Resmî Gazete (Sayı: 25052). Erişim tarihi: 20 Ekim 2023, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2003/03/20030318.htm#4>

Renk, B. ve Demir, O.Ö. (2011). İnsan Ticareti ve Yasal Düzenlemeler: Eski Sorunlar, Yeni Çözümler. Polis Bilimleri Dergisi, Cilt 13 (1), 51-75.

The Sustainable Development Goals. (2019). Erişim tarihi: 20 Ekim 2023, <https://www.un.org/sustainabledevelopment/economic-growth/>

The Sustainable Development Goals Report 2019. (2019). Erişim tarihi: 20 Ekim 2023, <https://unstats.un.org/sdgs/report/2019/The-Sustainable-Development-Goals-Report-2019.pdf>

The Sustainable Development Goals Report 2021. (2021). Erişim tarihi: 20 Ekim 2023, <https://unstats.un.org/sdgs/report/2021/The-Sustainable-Development-Goals-Report-2021.pdf>

- The Sustainable Development Goals Report 2023. (2023). Erişim tarihi: 20 Ekim 2023, <https://unstats.un.org/sdgs/report/2023/The-Sustainable-Development-Goals-Report-2023.pdf>
- Trafficking in Persons Report June 2022. (2022). Department of State, United States of America. Erişim tarihi: 20 Ekim 2023, <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2022/10/20221020-2022-TIP-Report.pdf>
- Türk Hukukunda İnsan Ticareti Suçu El Kitabı. (2009). (2. Baskı), Ankara: Uluslararası Göç Örgütü (IOM) Yayınları. Erişim tarihi: 20 Ekim 2023, <https://www.goc.gov.tr/kurumlar/goc.gov.tr/Yayinlar/Kitaplar/insanticareti.pdf>
- Türk Ceza Kanunu 765 sayılı (1926, 13 Mart). Resmî Gazete (Sayı: 320). Erişim tarihi: 20 Ekim 2023, <http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/mevzuat/765.htm>
- Türk Ceza Kanunu 5327 Sayılı (2004, 26 Eylül). Resmî Gazete (Sayı: 25611). Erişim tarihi: 20 Ekim 2023, <http://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5237.pdf>
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (1982, 18 Ekim). Resmî Gazete (Sayı: 17863 Mükerrer) Erişim tarihi: 20 Ekim 2023, <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2709.pdf>
- Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK). (2023a). Türkiye İnsan Ticaretiyle Mücadele Zirvesi. Erişim tarihi: 20 Ekim 2023, <https://www.tihék.gov.tr/turkiye-insan-ticaretiyle-mucadele-zirvesi>
- Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK). (2023b). İnsan Ticaretiyle Mücadele Türkiye Ulusal Raporu. Erişim tarihi: 20 Ekim 2023, <https://www.tihék.gov.tr/kategori/pages/insan-ticaretiyle-mucadele-turkiye-ulusal-raporu>
- T.C. Dışişleri Bakanlığı. (2023). Türkiye'nin İnsan Ticaretiyle Mücadelesi. Erişim tarihi: 20 Ekim 2023, http://www.mfa.gov.tr/turkiye_nin-insan-ticaretiyle-mucadelesi-.tr.mfa
- Uluslararası Göç Örgütü (IOM). (2016). Ulusal ve Uluslararası Alanda İnsan Ticareti ile Mücadele ve Mağdurların Korunmasına İlişkin Hukuksal Çerçeve. Ankara: Uluslararası Göç Örgütü (IOM) Yayınları.

- Uluslararası Göç Politikaları Geliştirme Merkezi (ICMPD). (2013). Türkiye’de İnsan Ticareti ile Mücadele ve İlerisi Araştırma Raporu. Erişim tarihi: 20 Ekim 2023, <https://www.icmpd.org/file/download/48331/file/Current%2520Anti-trafficking%2520Response%2520in%2520Turkey%2520and%2520the%2520Way%2520Forward%2520TR.pdf>
- Vural, S. (2018). İnsan Ticareti Suçu. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku ABD, Ankara.
- Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (2013, 11 Nisan). Resmî Gazete (Sayı: 28615). Erişim tarihi: 20 Ekim 2023, <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6458.pdf>
- Yalinsu, B. (2019). Nijerya’da İnsan Ticaretinin Ağları ve Boyutları. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Yenidünya, A.C. (2009). Türk Ceza Kanunu’nda İnsan Ticareti Suçu. Türk Hukukunda İnsan Ticareti Suçu El Kitabı içinde (ss. 50-88). (2. Baskı). Ankara: Uluslararası Göç Örgütü (IOM) Yayınları.
- Yenidünya, A.C. (2014). İnsan Ticareti Suçu ile Etkin Mücadelede Nasıl Bir Ceza Kanunu. Erişim tarihi: 20 Ekim 2023, https://www.academia.edu/36133684/%C4%B0nsan_Ticareti_%C4%B0le_M%C3%BCcadelede_Nas%C4%B1_Bir_Ceza_Kanunu
- Yılmaz, Y. (2017). İnsan Ticareti Suçu ve İtîma Sorunu. Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, 23 (3), 883-972.

